Original Article

• Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat.2025;11(2):13-24
• Journal Homepage: https://journals.sbmu.ac.ir/jrrh

The Impact of Religious Spirituality on Teachers' Self-efficacy with an Emphasis on Islamic Knowledge Schools in Mashhad

Mehri Tehranian[1], Ali Khadivi[2*], Zahra Tehranian[3]

1- Department of Jurisprudence and Principles, Al-Zahra University, Qom, Iran.
2- Religion and Health Studies Center, Department of Islamic Studies, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
3- Department of Law, Qom University of Religions and Sects, Mashhad Branch, Mashhad, Iran.
[*]**Correspondence** should be addressed to Dr. Ali Khadivi; **Email:** a.khadivi@sbmu.ac.ir

Article Info
Received: Jan 13, 2025
Received in revised form: Apr 5, 2025
Accepted: Apr 30, 2025
Available Online: Jun 22, 2025

Keywords:
Educational development
Islamic knowledge Schools
Religious spirituality
Teacher self-efficacy
Teacher effectiveness

https://doi.org/10.22037/jrrh.v11i2.47295

Abstract

Background and Objective: Schools are the main educational institutions that play a key role in developing human resources and shaping the social and economic future of countries. In this context, the effective performance of teachers is of particular importance, and religious spirituality can influence teachers' behaviors and performance. The purpose of this study was to investigate the effect of religious spirituality on teachers' self-efficacy in Islamic education schools in Mashhad.

Methods: This research is a quantitative research type and its method is descriptive-correlational. This study involved 135 teachers from Islamic knowledge schools in Mashhad (2023–2024), selected through convenience sampling. The collected data were analyzed using SPSS software version 27. Instruments included the Religious Spirituality Questionnaire (Milliman et al., 2003), assessing meaning, connection, and value alignment, and the Teacher Self-Efficacy Scale (Schunk et al., 2001), measuring engagement, instructional strategies, and classroom management. Both instruments demonstrated acceptable validity and reliability. In the present study, all ethical considerations were observed and the authors reported no conflict of interests.

Results: The results of the study revealed high mean scores for religious spirituality among teachers, and a significant positive correlation between religious spirituality and teachers' self-efficacy. Statistical analyses revealed that as the level of religious spirituality increased, teachers' self-efficacy also significantly improved. In other words, religious spirituality serves as a facilitating factor that can contribute to fostering self-efficacy and confidence in teachers.

Conclusion: The findings of this research suggest that enhancing religious spirituality can help improve teachers' professional performance and, consequently, have a positive impact on students' learning outcomes. It is recommended that educational policymakers and school administrators seek strategies to promote religious spirituality in educational settings. This initiative could lead to improved educational quality and a more positive classroom atmosphere.

Please cite this article as: Tehranian M, Khadivi A, Tehranian Z. The Impact of Religious Spirituality on Teachers' Self-efficacy with an Emphasis on Islamic Knowledge Schools in Mashhad. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2025;11(2):13-24. https://doi.org/10.22037/jrrh.v11i2.47295

This work is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0).

Summary

Background and Objective

Schools are the principal institutions for developing specialized human resources, playing a critical role in achieving sustainable development amid global considerations. Education should address the challenges of quantitative expansion and financial constraints while also focusing on preserving, improving, and enhancing quality (1). Among the concerns of policymakers and organizational managers is identifying the factors that influence organizational performance and finding ways to improve it. In this context, various efforts have been made, yielding valuable insights; one of these influential factors in performance is spirituality, which affects individuals, groups, and organizations in diverse ways. Recently, the role of spirituality in organizations and institutions has garnered increasing attention from managers, employees, and researchers alike, as it is believed to hold particular significance in organizational interactions with employees and the community.

Currently, spirituality is a serious topic in academic and scientific research, so much so that it has significantly illuminated management principles and influenced its theories. For some scholars, it is considered a fundamental transformation and advancement in the field of management (3). Spirituality is one of the intrinsic needs of humanity; some scholars view it as encompassing the highest levels of cognitive, ethical, emotional, and individual growth, and humanity's constant endeavor to address the questions of life. The importance of addressing spirituality stems from the fact that spiritual needs and inclinations are among the most essential and transcendent needs of humans. Religion and spirituality influence physical and psychological health. Individuals with spiritual health maintain balanced relationships across four domains: personal (in relation to meaning, purpose, life values, and self-awareness), social (relationships with others), environmental (interaction with the environment and nature), and transcendental (connection with a higher power) (4).

The primary objective of this study was to explore the relationship between religious spirituality and self-efficacy among teachers working in Islamic knowledge schools in Mashhad. The research specifically examines how dimensions of religious spirituality -such as perceived meaningfulness of work, a sense of community and connection, and congruence with organizational values- impact teachers' beliefs in their professional capabilities. Ultimately, this study aims to contribute to the growing body of literature that identifies key psychological and spiritual drivers of teacher effectiveness in faith-based educational settings.

Methods

Compliance with ethical guidelines: In order to comply with ethical principles, informed consent was obtained from the participants, and the confidentiality and anonymity of their information were fully respected.

The present research is applied in nature and descriptive-correlational in terms of method, as it investigates the relationship between variables. The statistical population of this study consisted of teachers from the Islamic knowledge schools in Mashhad during the academic year 2023-2024. To determine the sample size, considering the limited population, a convenience sampling method was employed, resulting in a sample of 135 respondents.

For data collection, both field and library methods were utilized. The field method included the use of questionnaires, interviews, and observations, while the library method involved the use of libraries and internet resources. The instruments employed in this research are as follows:

Religious Spirituality Questionnaire (Milliman et al., 2003): This questionnaire was designed by Milliman and colleagues (2003) and comprises three dimensions: meaningfulness in work (questions 1 to 6), sense of connection (questions 7 to 13), and alignment with organizational values (questions 14 to 20). The scoring of the questionnaire is based on a Likert scale (1-5), where a score between 20 to 40 indicates low spirituality, a score between 40 to 60 indicates moderate spirituality, and a score above 60 indicates high spirituality. The validity of the questionnaire was assessed and confirmed by the opinions of supervisors and advisors. Additionally, its reliability was calculated using Cronbach's alpha, which was found to be above 70%, indicating acceptable reliability.

Teacher Self-Efficacy Questionnaire (Schunk, Moran, & Woolfolk, 2001): This self-efficacy scale was developed by Schunk, Moran, and Woolfolk (2001) and consists of 24 items categorized into three subscales: student engagement (questions 2, 4, 6, 9, 12, 14, 22), instructional strategies (questions 7, 8, 10, 11, 17, 18, 20, 23, 24), and classroom management

This work is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0).

(questions 1, 3, 5, 13, 15, 16, 19, 21). Scoring is based on a 5-point Likert scale, with options "very low," "low," "moderate," "high," and "very high" corresponding to scores of 0, 1, 2, 3, and 4, respectively. The total score of the items indicates the overall self-efficacy score, with higher scores reflecting greater self-efficacy. The construct validity of this scale was established via factor analysis, and reliability, assessed through Cronbach's alpha in the study by Hossein Chari and colleagues (19), was found to be 0.83, signifying acceptable internal consistency.

Results

Initial analysis of the demographic variables indicated that the data had a normal distribution. Among the respondents, there were 49 male teachers and 86 female teachers. The majority held a master's degree, with 93 teachers in this category, while 33 had a bachelor's degree, and 9 possessed a doctorate. The teaching experience varied, with 24 teachers reporting less than 5 years, 54 between 5 to 10 years, 38 between 10 to 20 years, and 19 with more than 20 years of experience.

The assessment of variables showed that the average score for religious spirituality among teachers was 77.88, indicating a high level of spirituality, while the average self-efficacy score was 92.73, also reflecting a high self-efficacy level. Female teachers reported higher levels of religious spirituality (78.43) compared to males, and those with a bachelor's degree had the highest spirituality scores (82.24). In terms of self-efficacy, females also scored higher (94.63) than males, and teachers with over 20 years of experience had the highest self-efficacy scores (99.63).

Normalization of data was confirmed using the Kolmogorov-Smirnov test. Correlation analysis demonstrated a significant positive relationship between religious spirituality and self-efficacy among teachers, with a Pearson correlation coefficient of 0.402, indicating that higher levels of spirituality are associated with greater self-efficacy in teaching.

Conclusion

The findings of this study highlight the significant impact of religious spirituality on teachers' self-efficacy in Islamic knowledge schools in Mashhad. The results indicate that teachers with higher levels of religious spirituality tend to exhibit greater self-efficacy, which in turn influences their ability to effectively engage and support students in the learning process.

Given the critical role of teachers in the educational system and their direct effect on student outcomes, fostering an environment that enhances spiritual well-being may lead to improved self-efficacy among educators. This suggests the need for educational policies and practices that prioritize the spiritual development of teachers as a means to enhance their professional effectiveness.

Moreover, the results underscore the importance of understanding the diverse factors contributing to teacher efficacy, including the alignment of personal and organizational values, meaningfulness in their roles, and the sense of belonging within the educational environment. In light of these findings, further research is recommended to explore interventions aimed at enhancing spiritual well-being and self-efficacy among teachers, as well as to investigate the broader implications of spirituality in the field of education. Ultimately, a focus on both spiritual and professional growth may contribute to a more effective and supportive teaching environment, positively impacting both educators and students alike.

Acknowledgements

We would like to thank all those who contributed to the compilation of this work.

Funding

According to the authors of the article, this research was not sponsored and was written at the authors' personal expense.

Conflict of interest

The authors of the article have not reported any conflicts of interest regarding this research.

Authors' contribution

Data analysis and writing of findings, discussion, and conclusion: first and third authors; and writing the introduction and methods sections, and revision of the article: second author.

This work is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0).

المقالة الأصيلة

• مجلة البحث في الدين و الصحّة.١٤٤٦;١١(٢): ٢٤-١٣
• موقع المجلة على شبكة الإنترنت: https://journals.sbmu.ac.ir/jrrh

دراسة تأثير الروحانية الدينية في الكفاءة الذاتية مع التركيز على المدارس الدينية في مدينة مشهد

مهري طهرانيان[١]، علي خديوي[٢*]، زهراء طهرانيان[٣]

١- قسم الفقه والإصول، جامعة الزهراء (س)، قم، إيران.

٢- مركز دراسات الدين والصحة، قسم المعارف الإسلامية، جامعة الشهيد بهشتي للعلوم الطبية، طهران، إيران.

٣- قسم القانون، جامعة الأديان والمذاهب بقم، فرع مدينة مشهد، مشهد، إيران.

* **المراسلات الموجهة** إلى الدكتور علي خديوي؛ **البريد الإلكتروني**: a.khadivi@sbmu.ac.ir

معلومات المادة

الوصول: ١٢ رجب ١٤٤٦

وصول النص النهائي: ٦ شوال ١٤٤٦

القبول: ٢ ذى القعده ١٤٤٦

النشر الإلكتروني: ٢٦ ذى الحجه ١٤٤٦

الكلمات الرئيسة:

الأداء التعليمي

الروحانية الدينية

الكفاءة الذاتية للمعلمين

تنمية الموارد البشرية

مدارس المعارف الإسلامية

الملخّص

خلفية البحث وأهدافه: المدرسة هي المؤسسة الأساسية لتربية الأجيال؛ إذ تؤدي دوراً محورياً في تنمية الموارد البشرية وتعليم الأجيال لصناعة المستقبل الإجتماعي والإقتصادي لكل بلد. ويؤدي المعلم دوراً حاسماً في هذا المجال. فالنزعة الدينية تؤثر بشكل كبير في تنمية سلوك وأداء المعلم. وعليه، فإنّ هذه الدراسة تسعى لرصد تأثير الروحانية الدينية في الكفاءة الذاتية في مدارس العلوم الدينية لمدينة مشهد.

منهجية البحث: يندرج هذا البحث ضمن البحوث المعتمدة على البحوث الكمية؛ أما منهج البحث فهو منهج وصفي-ارتباطي. وقد اشتمل المجتمع الإحصائي الذي أجري عليه البحث، جميع المعلمين في مدارس العلوم الدينية في مدينة مشهد لعام ٠٣-١٤٠٢ الدراسي. أُختير الأفراد عبر منهج أخذ العينات المتاحة وتحديداً استبيان مقاييس الروحانية الدينية والكفاءة الذاتية للمعلمين. ولتحليل المعطيات استفاد الباحثون من تطبيق SPSS إصدار ٢٧. كما شملت أدوات البحث إستبيان الروحانية الدينية للباحث ميلمن والزملاء (٢٠٠٣) واستبيان استاتشن والزملاء للكفاءة الذاتية للمعلم (٢٠٠١). تأكد الباحثون من اعتبار الإستبيانات وصحة نتائجها أثناء القيام بالبحث. يُذكر أنّه قد تمت مراعاة جميع الموارد الأخلاقية في هذا البحث وإضافة إلى ذلك فإنّ مؤلفي البحث لم يشيروا إلى أي تضارب في المصالح.

المعطيات: اظهرت النتائج أنّ معدل الروحانية الدينية لدى المعلمين عالية. وأنّ هناك علاقة إيجابة وذات دلالة بين الروحانية الدينية والكفاءة الذاتية لدى المعلمين. كما أظهرت التحليلات الإحصائية أنّ رفع مستوى الروحانية الدينية، يرفع من مستوى الكفاءة الذاتية لدى المعلمين بصورة ذات دلالة إحصائية واضحة. بتعبير آخر، الروحانية الدينية تؤثر على عملية تسهيل التعامل وتخلق الشعور بالكفاءة الذاتية والثقة بالنفس لدى المعلمين.

الاستنتاج: اظهرت نتائج البحث أنّ تعزيز النزعة الروحانية الدينية من شأنها أن تساعد على تحسين أداء المعلم. ولهذا فإنّها ستؤثر بشكل إيجابي على عملية تعلّم التلاميذ. وعليه، ينصح الباحثون أن يتعمد أصحاب القرار في مجال التعليم وجميع مدراء المدارس بتنمية هذا البعد الروحي وإيجاد طرق مبتكرة لرفع مستوى النزعة الروحانية في بيئة التعليم والتربية. هذه المبادرة يمكن أن تساعد على تحسين التعليم ورفع مستوى التعلّم وخلق بيئة إيجابية ومؤثرة في المدارس.

يتم استناد المقالة على الترتيب التالي:

Tehranian M, Khadivi A, Tehranian Z. The Impact of Religious Spirituality on Teachers' Self-efficacy with an Emphasis on Islamic Knowledge Schools in Mashhad. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2025;11(2):13-24. https://doi.org/10.22037/jrrh.v11i2.47295

يخضع هذا العمل للرخصة التالية Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0)

مقالهٔ پژوهشی

• مجلهٔ پژوهش در دین و سلامت. ۱۴۰۴؛۱۱(۲): ۲۴-۱۳
• وب‌سایت مجله: https://journals.sbmu.ac.ir/jrrh

بررسی تأثیر معنویت دینی در خودکارآمدی معلمان با تأکید بر مدارس معارف اسلامی شهر مشهد

مهری طهرانیان[۱]، علی خدیوی[۲*]، زهرا طهرانیان[۳]

۱- گروه فقه و اصول، دانشگاه جامعه الزهرا (س)، قم، ایران.
۲- مرکز مطالعات دین و سلامت، گروه معارف اسلامی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.
۳- گروه حقوق، دانشگاه ادیان و مذاهب قم، واحد مشهد، مشهد، ایران.
*مکاتبات خطاب به دکتر علی خدیوی؛ رایانامه: a.khadivi@sbmu.ac.ir

اطلاعات مقاله

دریافت: ۲۴ دی ۱۴۰۳
دریافت متن نهایی: ۱۶ فروردین ۱۴۰۴
پذیرش: ۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۴
نشر الکترونیکی: ۱ تیر ۱۴۰۴

واژه‌های کلیدی:
توسعهٔ منابع انسانی
خودکارآمدی معلمان
عملکرد آموزشی
مدارس معارف اسلامی
معنویت دینی

چکیده

سابقه و هدف: مدارس نهادهای اصلی تربیتی هستند که نقش کلیدی در توسعهٔ منابع انسانی و شکل‌دهی به آیندهٔ اجتماعی و اقتصادی کشورها ایفا می‌کنند. در این زمینه، عملکرد مؤثر معلمان اهمیت ویژه‌ای دارد و معنویت دینی می‌تواند بر رفتارها و عملکرد معلمان تأثیرگذار باشد. هدف از این پژوهش بررسی تأثیر معنویت دینی بر خودکارآمدی معلمان در مدارس معارف اسلامی شهر مشهد بود.

روش کار: این پژوهش از نوع تحقیقات کمّی و روش آن توصیفی-همبستگی است. جامعهٔ آماری پژوهش معلمان مدارس معارف اسلامی شهر مشهد به تعداد ۱۳۵ نفر در سال تحصیلی ۰۳-۱۴۰۲ بودند. نمونه‌گیری به‌صورت دردسترس و با استفاده از پرسش‌نامه‌های استاندارد معنویت دینی و خودکارآمدی معلم انجام شد. برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS نسخهٔ ۲۷ استفاده شد. ابزارهای تحقیق شامل پرسش‌نامهٔ معنویت دینی میلمن و همکاران (۲۰۰۳) و پرسش‌نامهٔ خودکارآمدی معلم اسچانن و همکاران (۲۰۰۱) بود که اعتبار و پایایی آنها پیش از اجرای تحقیق تأیید شد. در این پژوهش همهٔ موارد اخلاقی رعایت شده است و مؤلفان مقاله تضاد منافعی گزارش نکرده‌اند.

یافته‌ها: نتایج پژوهش حاکی از این است که میانگین معنویت دینی در معلمان بالا بود و رابطهٔ مثبت و معناداری بین معنویت دینی و خودکارآمدی معلمان وجود داشت. نتایج تحلیل‌های آماری نشان می‌دهد که با افزایش سطح معنویت دینی، خودکارآمدی معلمان نیز به‌طور معناداری افزایش می‌یافت. به عبارت دیگر، معنویت دینی عاملی تسهیل‌کننده است که می‌تواند در ایجاد احساس خودکارآمدی و اعتماد به نفس در معلمان مؤثر باشد.

نتیجه‌گیری: یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که ارتقای معنویت دینی می‌تواند به بهبود عملکرد حرفه‌ای معلمان کمک کند و در نتیجه، تأثیر مثبتی بر نتایج یادگیری دانش‌آموزان داشته باشد. پیشنهاد می‌شود که سیاست‌گذاران آموزشی و مدیران مدارس در جهت توسعهٔ این بُعد به دنبال راهکارهایی برای ارتقای معنویت دینی در محیط‌های آموزشی باشند. این اقدام می‌تواند به بهبود کیفیت آموزشی و ایجاد جوی مثبت‌تر در کلاس‌های درس منجر گردد.

استناد مقاله به این صورت است:

Tehranian M, Khadivi A, Tehranian Z. The Impact of Religious Spirituality on Teachers' Self-efficacy with an Emphasis on Islamic Knowledge Schools in Mashhad. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2025;11(2):13-24. https://doi.org/10.22037/jrrh.v11i2.47295

این کار از مجوز Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0) تبعیت می‌کند.

مقدمه

مدارس اصلی‌ترین نهاد توسعه‌دهندهٔ منابع انسانیِ تخصصی هستند که در مسیر دستیابی به توسعهٔ پایدار مبتنی بر ملاحظات جهانی‌شدن نقشی حساس بر عهده دارند. آموزش و پرورش باید ضمن توجه به بحران افزایش کمّی و تنگناهای مالی، به حفظ، بهبود و ارتقای کیفیت نیز بپردازد (۱). از جمله دغدغه‌های صاحب‌نظران و مدیران سازمان‌ها، شناسایی عوامل تأثیرگذار بر عملکرد سازمان و یافتن راه‌هایی جهت بهبود عملکرد آن است که در این زمینه تلاش‌های مختلفی صورت گرفته و نتایج باارزشی حاصل شده است؛ یکی از این عوامل تأثیرگذار بر عملکرد سازمان معنویت[1] است که در سطوح مختلف فردی، گروهی و سازمانی و به طرق مختلف عملکرد افراد، گروه‌ها و درنهایت سازمان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. اخیراً مدیران، کارکنان و پژوهشگران به جایگاه معنویت در سازمان‌ها و ادارات بسیار توجه می‌کنند؛ زیرا تصور بر این است که معنویت برای تعامل سازمان با کارکنان و جامعه اهمیت خاصی دارد (۲). اکنون معنویت به‌عنوان موضوع پژوهش‌های دانشگاهی و علمی به‌طور جدی مطرح است و این موضوع چنان بر اصول مدیریت پرتو افکنده و نظریه‌های آن را تحت تأثیر قرار داده است که از نظر برخی صاحب‌نظران تحول و پیشرفت اساسی در حوزهٔ مدیریت به شمار می‌رود (۳).

معنویت یکی از نیازهای درونی انسان است که برخی از صاحب‌نظران آن را متضمن بالاترین سطوح در زمینه‌های رشد شناختی، اخلاقی، عاطفی، فردی و تلاشِ همواره آدمی برای پاسخ‌دادن به چراهای زندگی می‌دانند. اهمیت پرداختن به معنویت از آنجا ناشی می‌شود که نیازها و گرایش‌های معنوی از اجتناب‌ناپذیرترین و متعالی‌ترین نیازهای انسان محسوب می‌شود. مذهب و معنویت بر سلامت جسمی و روانی تأثیر می‌گذارد. افرادی که از سلامت معنوی برخوردارند، روابطشان در چهار حیطهٔ شخصی (در ارتباط با معنا، هدف، ارزش‌های زندگی و خودآگاهی)، اجتماعی (روابط با دیگران)، محیطی (ارتباط با محیط و طبیعت) و تعالی (ارتباط با نیروی برتر) متعادل است (۴).

اسدزندی و سیدکلال در پژوهش خود به بررسی و تبیین معنویت دینی تا سکولار پرداخته‌اند (۵). جعفری و نعمتی نیز در مطالعه‌ای به واکاوی معنویت دینی و معنویت عقلانی پرداخته‌اند. نتایج پژوهش آنان نشان داده است که دینِ عقلانی‌شده بر مبانی و ویژگی‌هایی همچون دنیاگرایی و انسان‌گرایی متکی است که بر اساس آن دچار نواقصی از جمله واضح‌نبودن تعریف دینِ عقلانی‌شده، نرسیدن به اهداف طرح نظریه و تضاد در ماهیت ایمان شده است که در بسیاری از موارد نه‌تنها نمی‌تواند ارمغانی برای انسان مدرن باشد؛ بلکه منجر به درد و رنج نیز شده است (۶). نورمحمدی در پژوهش خود بیان می‌کند که تفکر غالب و برداشت رایج از سلامت، متوجه بُعد جسمی است و کمتر به تعامل معنویت و سلامت جسمی توجه شده است؛ درحالی‌که سلامت در تمام جنبه‌های مادی و معنوی نمود دارد؛ چون انسان حقیقتی متشکل از جسم و روح است (۷). در انسان‌شناسی اسلامی به ابعاد مختلف وجود انسان به‌صورت ساختاری توجه شده و به رابطهٔ بین ابعاد مادی و معنوی سلامت و تأثیر و تأثر بر و از همدیگر توجه شده است. همتی نوعدوست گیلانی و همکاران نیز به بررسی روابط ساختاری اخلاق کاری و معنویت در کار با کارآفرینی سازمانی پرداخته‌اند و نتایج پژوهش آنان نشان داده است که بین اخلاق کاری و معنویت در کار با کارآفرینی سازمانی رابطهٔ مثبت و معناداری وجود دارد و ابعاد سه‌گانهٔ معنویت در کار (معنادار بودن کار، احساس همبستگی و همسویی با ارزش‌های سازمان) با کارآفرینی سازمانی رابطهٔ مثبت و معناداری دارد (۸).

معلم مهم‌ترین فرد در نظام آموزشی است؛ زیرا مسئول اجرایی است و حتی می‌تواند برنامهٔ آموزشی بد را نیز با خلاقیت و مهارت خود به‌صورت مناسبی اجرا کند و نتیجهٔ بهتری بگیرد. نقش معلم چنان مهم است که اگر اشتباه انتخاب شود نتیجهٔ برنامهٔ آموزشی عالی را نیز خراب می‌کند (۹). یافته‌های پژوهشی نیز مکرر نشان می‌دهد که معلم مهم‌ترین متغیّر در یادگیری دانش‌آموزان است. در این زمینه خودکارآمدی معلم بر اساس نظریهٔ فریدمن و کاس[2] به معنای این است که معلم تا چه حد معتقد است که می‌تواند بر رفتار و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان به‌ویژه کسانی که مشکلات زیاد و انگیزهٔ یادگیری پایینی دارند تأثیر بگذارد (۱۰). معلمی که از نظر خودکارآمدی ضعیف است، اغلب خود را در کلاس با مشکل روبه‌رو می‌بیند؛ او اطمینانی به ادارهٔ کلاس خود ندارد؛ در برابر رفتار بد دانش‌آموزان نگران یا عصبانی می‌شود؛ دربارهٔ میزان توانایی دانش‌آموزان بدبین است؛ کلاس را زندان

[1]) Spirituality
[2]) Friedman & Cass

این کار از مجوز Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0) تبعیت می‌کند.

می‌پندارد و همواره می‌گوید اگر دوباره به دنیا می‌آمدم، هرگز معلم نمی‌شدم (۱۱). در مقابل معلمانی که خودکارآمدی بالاتری دارند فعالیت‌های چالش‌انگیز طراحی می‌کنند؛ به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا موفق شوند و با دانش‌آموزانی که مشکل دارند مدارا می‌کنند. این معلمان ممکن است با برنامه‌ریزی فعالیت‌ها و در تعاملات خود با دانش‌آموزان (مثلاً با کمک‌کردن به دانش‌آموزان برای اینکه روی تکالیف مداومت به خرج دهند، انتظاراتی را که در تحصیل از آنان می‌رود برآورده سازند)، آنان را تشویق کنند تا بهتر یاد بگیرند. این اثرات انگیزشی در معلمان می‌تواند به افزایش موفقیت‌های دانش‌آموزان منجر گردد. خودکارآمدی معلمان همچنین می‌تواند عاملی برای افزایش کارآمدی دانش‌آموزان، افزایش درگیری آنان در فعالیت‌های کلاسی و کوشش‌های آنان در رویارویی با مشکلات باشد (۱۲).

گودرزی در پژوهش خود رابطهٔ هوش معنوی را با خودکارآمدی معلمان ابتدایی بررسی و بیان کرده است که آگاهی از هوش از لحاظ نحوهٔ کارکرد و تأثیر بر فعالیت‌های آموزشی و مدیریتی معلمان می‌تواند به تشدید، بهبود و به‌کارگیری آن ختم گردد (۱۳). هوش معنوی بنیان و اساس اعتقادات معلم و نقشی است که این اعتقادات و ارزش‌ها در اقداماتی که او انجام می‌دهد و به زندگی خود شکل می‌دهد محسوب می‌شود و در معلم به ایجاد احساسی منجر می‌شود که او خودش را موظف، پرکار و شخصی خلّاق به‌منظور اقدامات خودش و به‌دست‌آوردن آن می‌داند؛ به اضافهٔ اینکه نقشی بنیادی در محورهای متنوع به‌ویژه در پیشرفت و بهبود مؤلفه‌های روان‌شناختی مثل خودکارآمدی معلمان دارد (۱۴). تقوایی یزدی و همکاران در پژوهش خود به این نتیجه رسیده‌اند که معنویت در محیط کار موجب ارتقای میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای و سلامت کاری حسابرسان در محیط کاری و کاهش رفتارهای غیر اخلاقی حسابرسان در جامعه می‌شود (۱۵). پنتن[1] و همکاران نیز در جهت بررسی ارزش تبیینی معنویت و دین‌داری برای باورهای حرفه‌ای معلمان دربارهٔ آموزش و یادگیری به مطالعه پرداخته‌اند. نتایج پژوهش آنان نشان می‌دهد که ارتباط با خود احساس خودکارآمدی حرفه‌ای و ارتباط با دیگران یک خودپندارهٔ ایدئالیستی و همچنین نگرش‌های دانش‌آموزمحور را توضیح می‌دهد. متغیّرها/ عوامل کنترلی نیز تا حدودی باورهای حرفه‌ای معلمان را توضیح می‌دهند (۱۶). برش[2] نیز معتقد است که بین معنویت و خودکارآمدی معلم رابطه وجود دارد (۱۷). هفنر[3] نیز در پژوهشی به بررسی تأثیر معنویت، خانواده و خودکارآمدی بر اثربخشی معلم پرداخته است. شرکت‌کنندگان پژوهش وی بر این باورند که معنویتشان موجب شده است تا خودشان را بشناسند. خودکارآمدی آنان به منزلهٔ توانایی‌شان برای تأثیرگذاری بر تغییر، برخورد مؤثر با رویدادهای غیرمنتظره، توانایی مدیریت هر چیزی که برایشان پیش می‌آید و راه‌حل‌محوری است (۱۸).

محقق در پژوهش حاضر تأثیر معنویت دینی را که متشکل از مؤلفه‌های معنادار بودن کار، احساس همبستگی و همسویی با ارزش‌های سازمانی است، بر خودکارآمدی معلمان مطالعه کرده است. این پژوهش از نظر ابزار و در نتیجه مؤلفه‌های مطالعه‌شده و جامعهٔ آماری با مطالعات پیشین متفاوت است.

روش کار

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این پژوهش پس از دریافت رضایت از دانشگاه و هماهنگی با مدیران مدارس معارف اسلامی صورت گرفت. در انتخاب نمونه هیچ‌گونه تبعیضی اعمال نشد و آگاهی‌بخشی به افراد مطالعه‌شده دربارهٔ اهداف پژوهش صورت گرفت و سپس افراد با رضایت کامل به تکمیل پرسش‌نامه‌ها پرداختند. اطلاعات نمونهٔ مطالعه‌شده محرمانه بود و پرسش‌نامه‌ها به‌صورت بی‌نام تکمیل شد.

پژوهش حاضر از لحاظ هدف از نوع تحقیقات کاربردی و برحسب ماهیت از نوع تحقیقات توصیفی - همبستگی است؛ زیرا به بررسی رابطهٔ بین متغیّرها پرداخته است. جامعهٔ آماری پژوهش معلمان مدارس معارف اسلامی شهر مشهد در سال تحصیلی ۰۳-۱۴۰۲ بودند. برای تعیین تعداد نمونه (۱۳۵ نفر) در پژوهش حاضر با توجه به محدود بودن از روش نمونه‌گیری دردسترس استفاده شد.

برای جمع‌آوری اطلاعات از روش‌های میدانی و کتابخانه‌ای استفاده شد. در روش میدانی از پرسش‌نامه، مصاحبه و مشاهده استفاده و در روش کتابخانه‌ای از کتابخانه‌ها و اینترنت استفاده شد. برای تحلیل داده‌ها نیز از نرم‌افزار SPSS نسخهٔ ۲۷ استفاده شد.

ابزارهای استفاده شده در این پژوهش به شرح ذیل است:

[1]) Penthin
[2]) Barsh
[3]) Heffner

این کار از مجوز Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0) تبعیت می‌کند.

۱) پرسش‌نامهٔ معنویت دینی میلمن[1] و همکاران (۲۰۰۳): میلمن و همکاران این پرسش‌نامه را در سال ۲۰۰۳ طراحی کرده‌اند که داری سه بُعد معنادار بودن کار (سؤالات ۱ تا ۶)، احساس همبستگی (سؤالات ۷ تا ۱۳) و همسویی با ارزش‌های سازمانی (سؤالات ۱۴ تا ۲۰) است. نمره‌گذاری پرسش‌نامه بر اساس طیف لیکرت (۱-۵) صورت می‌گیرد و تفسیر نمرات بدین صورت است که نمرهٔ بین ۲۰ تا ۴۰ به معنای معنویت کم، نمرهٔ بین ۴۰ تا ۶۰ معنویت متوسط و نمرهٔ بالاتر از ۶۰ به معنای معنویت زیاد است. روایی پرسش‌نامه نیز با استفاده از نظرات استادان راهنما و مشاور خوب ارزیابی و تأیید شده است. همچنین پایایی آن نیز با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ محاسبه شد. آلفای این پرسش‌نامه بالای ۷۰٪ به دست آمد که نشان‌دهندهٔ پایایی قابل قبول این پرسش‌نامه است.

۲) پرسش‌نامهٔ خودکارآمدی معلم اسچانن، موران و وولفولک[2] (۲۰۰۱): اسچانن و همکارانش مقیاس خودکارآمدی معلم را طراحی کرده‌اند که از ۲۴ گویه و ۳ خرده‌مقیاس درگیر کردن فراگیر (سؤالات ۲، ۴، ۶، ۹، ۱۲، ۱۴ و ۲۲)، راهبردهای آموزشی (سؤالات ۷، ۸، ۱۰، ۱۱، ۱۷، ۱۸، ۲۰، ۲۳ و ۲۴) و مدیریت کلاس (سؤالات ۱، ۳، ۵، ۱۳، ۱۵، ۱۶، ۱۹ و ۲۱) تشکیل شده است و به‌منظور سنجش خودکارآمدی معلم به کار می‌رود. نمره‌گذاری پرسش‌نامه به‌صورت طیف لیکرت پنج‌نقطه‌ای است که برای گزینه‌های «خیلی کم»، «کم»، «تا حدودی»، «زیاد» و «خیلی زیاد» به‌ترتیب امتیازهای ۰، ۱، ۲، ۳ و ۴ در نظر گرفته می‌شود. جمع نمرات گویه‌ها نشان‌دهندهٔ نمرهٔ کارآمدی کلی است. نمرهٔ بالاتر حاکی از خودکارآمدی بالاتر است. اعتبار سازهٔ این مقیاس با روش تحلیل عاملی، ساختار عاملی مناسبی را متشکل از سه عامل یادشده به دست داده است. در پژوهش حسین چاری و همکاران برای سنجش پایایی مقیاس با استفاده از روش آلفای کرونباخ، پایایی کل مقیاس برابر با ۰/۸۳ محاسبه شد که نشان‌دهندهٔ همسانی درونی قابل قبول این پرسش‌نامه است (۱۹).

یافته‌ها

در این پژوهش ابتدا توزیع طبیعی متغیّرهای جمعیت‌شناختی بررسی شد. اگر مقدار چولگی و کشیدگی توزیع داده‌های پژوهش فراتر از فاصلهٔ ۲ تا ۲- باشد، توزیع در حالت طبیعی نخواهد بود. با توجه به جدول شمارهٔ ۱ توزیع داده‌های پژوهش طبیعی بود.

نتایج حاصل از بررسی اطلاعات جمعیت‌شناختی نشان می‌دهد که از میان پاسخ‌دهندگان ۴۹ معلم مرد و ۸۶ معلم زن بررسی شدند که از این میان ۳۳ نفر دارای مدرک لیسانس، ۹۳ نفر دارای مدرک فوق لیسانس و ۹ نفر دارای مدرک دکتری بودند که نشان می‌دهد بیشتر معلمان مدارس معارف اسلامی دارای مدرک فوق لیسانس بودند. همچنین ۲۴ نفر از پاسخ‌دهندگان سابقهٔ تدریس کمتر از ۵ سال، ۵۴ نفر سابقهٔ تدریس بین ۵ تا ۱۰ سال، ۳۸ نفر سابقهٔ تدریس ۱۰ تا ۲۰ سال و ۱۹ نفر سابقهٔ تدریس بیش از ۲۰ سال داشتند (جدول شمارهٔ ۲).

بررسی متغیّرها در جامعهٔ مطالعه‌شده نشان می‌دهد که معنویت دینی معلمان با میانگین ۷۷/۸۸ بیانگر معنویت زیاد در میان افراد بررسی‌شده است و نتیجهٔ بررسی وضعیت خودکارآمدی معلمان نشان‌دهندهٔ این است که خودکارآمدی معلمان با میانگین ۹۲/۷۳ (جدول شمارهٔ ۳) در حد بالایی است.

بررسی متغیّرها با توجه به اطلاعات جمعیت‌شناختی نشان می‌دهد که میانگین وضعیت معنویت دینی در معلمان زن (۷۸/۴۳) بیش از مردان و در افراد دارای مدرک لیسانس (۸۲/۲۴) بیش از سایر افراد و همچنین در افراد با سابقهٔ ۱۰ تا ۲۰ سال (۸۲/۸۰) بیش از سایر دسته‌ها بود (جدول شمارهٔ ۴).

میانگین وضعیت خودکارآمدی معلمان در زنان (۹۴/۶۳) بیش از مردان و در معلمان با مدرک دکتری (۹۷) با اختلاف بسیاری بیش از سایر معلمان و همچنین در معلمان با سابقهٔ تدریس بیش از ۲۰ سال (۹۹/۶۳) بیش از سایر دسته‌ها بود (جدول شمارهٔ ۵). لطفی و همکاران دربارهٔ متغیّر خودکارآمدی بیان کرده‌اند که خودکارآمدی با جنسیت رابطهٔ معناداری دارد و در مردان به‌دلیل عوامل تربیتی و فرهنگی بیشتر از زنان است (۲۰). اکبری و مرادخانی نیز بیان کرده‌اند که معلمان باتجربه (با بیش از سه سال سابقهٔ تدریس) در مقایسه با معلمان کم‌تجربه به‌طور معناداری از خودکارآمدی بالاتری در زمینه‌های کلی، مشارکت دانش‌آموزان، ادارهٔ کلاس و راهبردهای آموزشی برخوردارند (۲۱).

[1]) Millman et al. Religious Spirituality Questionnaire
[2]) Tschannen, Moran & Woolfolk Teacher Self-Efficacy uestionnaire

این کار از مجوز Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0) تبعیت می‌کند.

جدول ۱) توزیع طبیعی متغیّرهای جمعیت‌شناختی

	تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی		کشیدگی	
	آماره	آماره	آماره	آماره	آماره	آماره	خطای استاندارد	آماره	خطای استاندارد
جنسیت	۱۳۵	۱	۲	۱/۶۴	۰/۴۸۳	-۰/۵۷۶	۰/۲۰۹	-۱/۶۹۳	۰/۴۱۴
تحصیلات	۱۳۵	۲	۴	۲/۸۲	۰/۵۳۱	-۰/۱۵۸	۰/۲۰۹	۰/۱۳۰	۰/۴۱۴
سابقهٔ تدریس	۱۳۵	۱	۴	۲/۳۹	۰/۹۳۸	۰/۲۰۱	۰/۲۰۹	-۰/۸۱۱	۰/۴۱۴

جدول ۲) فراوانی و درصد فراوانی داده‌ها با توجه به اطلاعات جمعیت‌شناختی

		فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی معتبر	درصد فراوانی تجمعی
جنسیت	مرد	۴۹	۳۶/۳	۳۶/۳	۳۶/۳
	زن	۸۶	۶۳/۷	۶۳/۷	۱۰۰/۰
تحصیلات	لیسانس	۳۳	۲۴/۴	۲۴/۴	۲۴/۴
	فوق لیسانس	۹۳	۶۸/۹	۶۸/۹	۹۳/۳
	دکتری	۹	۶/۷	۶/۷	۱۰۰/۰
سابقهٔ تدریس	کمتر از ۵ سال	۲۴	۱۷/۸	۱۷/۸	۱۷/۸
	۵ تا ۱۰ سال	۵۴	۴۰/۰	۴۰/۰	۵۷/۸
	۱۰ تا ۲۰ سال	۳۸	۲۸/۱	۲۸/۱	۸۵/۹
	بیش از ۲۰ سال	۱۹	۱۴/۱	۱۴/۱	۱۰۰/۰

جدول ۳) وضعیت معنویت دینی و خودکارآمدی معلمان مطالعه‌شده

	تعداد	مقدار حداقل	مقدار حداکثر	میانگین	انحراف استاندارد	کجی		کشیدگی	
	آماره	آماره	آماره	آماره	آماره	آماره	خطای استاندارد	آماره	خطای استاندارد
معنویت دینی	۱۳۵	۴۹	۹۷	۷۷/۸۸	۱۱/۲۳۰	-۰/۳۵۴	-۰/۲۰۹	-۰/۴۳۵	۰/۴۱۴
خودکارآمدی معلمان	۱۳۵	۷۲	۱۱۲	۹۲/۷۳	۸/۴۷۴	-۰/۲۵۵	-۰/۲۰۹	-۰/۰۴۱	۰/۴۱۴

جدول ۴) وضعیت معنویت دینی با توجه به اطلاعات جمعیت‌شناختی

		میانگین	تعداد	انحراف استاندارد	مقدار حداقل	مقدار حداکثر
جنسیت	مرد	۷۶/۹۲	۴۹	۱۰/۷۵	۵۰	۹۲
	زن	۷۸/۴۳	۸۶	۱۱/۵۱	۴۹	۹۷
سطح تحصیلات	لیسانس	۸۲/۲۴	۳۴	۱۰/۳۴	۵۳	۹۶
	فوق لیسانس	۷۶/۰۱	۹۲	۱۱/۳۸	۴۹	۹۷
	دکتری	۸۱/۲۲	۹	۷/۹۱	۷۱	۹۴
سابقهٔ تدریس	کمتر از ۵ سال	۷۷/۸۸	۲۴	۱۱/۲۸	۵۲	۹۶
	۵ تا ۱۰ سال	۷۶/۱۷	۵۴	۱۰/۳۸	۵۰	۹۰
	۱۰ تا ۲۰ سال	۸۰/۸۲	۳۸	۱۲/۰۲	۵۶	۹۷
	بیش از ۲۰ سال	۷۶/۸۹	۱۹	۱۱/۵۳	۴۹	۹۶

جدول ۵) وضعیت خودکارآمدی معلمان با توجه به اطلاعات جمعیت‌شناختی

		میانگین	تعداد	انحراف استاندارد	مقدار حداقل	مقدار حداکثر
جنسیت	مرد	۸۹/۳۹	۴۹	۷/۰۴	۷۲	۱۰۲
	زن	۹۴/۶۳	۸۶	۸/۶۶	۷۶	۱۱۲

این کار از مجوز Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0) تبعیت می‌کند.

		میانگین	تعداد	انحراف استاندارد	مقدار حداقل	مقدار حداکثر
تحصیلات	لیسانس	۹۱/۲۱	۳۴	۶/۳۵	۷۷	۱۰۲
	فوق لیسانس	۹۲/۸۵	۹۲	۹/۱۱	۷۲	۱۱۲
	دکتری	۹۷	۹	۷/۴۳	۸۷	۱۰۸
سابقهٔ تدریس	کمتر از ۵ سال	۹۱/۷۵	۲۴	۶/۵۹	۷۲	۱۰۲
	۵ تا ۱۰ سال	۸۹/۲۴	۵۴	۶/۴۴	۷۶	۱۰۶
	۱۰ تا ۲۰ سال	۹۴/۸۴	۳۸	۹/۸۲	۷۶	۱۱۲
	بیش از ۲۰ سال	۹۹/۶۳	۱۹	۷/۸۱	۸۷	۱۱۲

پیش از بررسی همبستگی پیرسون، طبیعی‌بودن توزیع داده‌ها با استفاده از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف[1] بررسی شد.

جدول ۶) توزیع طبیعی متغیّرهای پژوهش

	کولموگروف - اسمیرنوف		
	آماره	درجهٔ آزادی	سطح معناداری
معنویت دینی	۰/۰۷۳	۱۳۵	۰/۰۷۵
خودکارآمدی معلمان	۰/۰۷۲	۱۳۵	۰/۰۸۱

با توجه به اینکه سطح معنی‌داری این آزمون بزرگ‌تر از ۰/۰۵ به دست آمد، داده‌ها توزیع طبیعی داشت. بررسی همبستگی متغیّرها نیز نشان داده است که با توجه به اینکه سطح معناداری به‌دست‌آمده از ۰/۰۵ کمتر بود (جدول شمارهٔ ۷)، بین معنویت دینی با خودکارآمدی معلمان رابطهٔ مثبت و معناداری وجود داشت.

جدول ۷) جدول همبستگی پیرسون بین معنویت دینی و خودکارآمدی معلمان

		خودکارآمدی معلمان
معنویت دینی	همبستگی پیرسون	۰/۴۰۲**
	سطح معنی‌داری در وضعیت دودامنه	۰/۰۰۰
	تعداد	۱۳۵
** وجود همبستگی در سطح معنی‌داری ۰/۰۱		

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به‌منظور مطالعهٔ تأثیر معنویت دینی بر خودکارآمدی معلمان صورت گرفته است. جهت بررسی فرضیهٔ این پژوهش از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. با توجه به نتایج حاصل از آزمون در جدول شمارهٔ ۷، سطح معناداری بیانگر وجود رابطهٔ معنادار بین متغیّر پیش‌بین و ملاک است. بنابراین، فرضیهٔ پژوهش تأیید می‌شود و بین معنویت دینی با خودکارآمدی معلمان رابطهٔ مثبت و معناداری وجود دارد. نتایج به‌دست‌آمده با نتایج حاصل از پژوهش‌های اویسی موخر و محمدخانی (۲۲) و برش (۱۷) همسو است.

توجه به منابع انسانی در آموزش و پرورش و در رأس آن معلم به‌عنوان عامل تبلور نقش انسان‌سازی، کانون بحث آموزش و پرورش کارآمد محسوب می‌شود. در این زمینه خودکارآمدی بالای معلمان می‌تواند معیاری جهت کارآمدی محیط آموزشی قرار گیرد. سازهٔ خودکارآمدی، باور اینکه من می‌توانم، به اعتقاد افراد مبنی بر توانایی انجام کار در شرایط خاص اشاره دارد. علاوه‌براین، نوع دیگر خودکارآمدی به باور کلی فرد دربارهٔ توانمندی و قابلیت‌های خود اشاره دارد. نظریهٔ خودکارآمدی بر این فرض استوار است که باور افراد دربارهٔ توانایی‌ها و استعدادهایشان اثرات مطلوبی بر اعمال آنان دارد و مهم‌ترین عامل تعیین‌کنندهٔ رفتار است. خودکارآمدی بر انتخاب رفتار، تلاش و پشتکار و پیگیری اهداف مؤثر است و نحوهٔ مواجهه با موانع و چالش‌ها را تعیین می‌کند. افرادی که دارای باورهای خودکارآمدی قوی هستند تکالیف را چالش‌هایی می‌بینند که باید بر آنها تسلط یابند نه تهدیداتی که از آنها دوری کنند. این افراد عمیق‌تر در فعالیت‌ها مشغول می‌شوند و تلاش بیشتری در موقع شکست به کار می‌برند. در مقابل افراد دارای باورهای خودکارآمدی ضعیف به‌جای برخورد با موانع از آنها اجتناب می‌کنند و به‌صورت غیر واقع‌بینانه‌ای معیار بالایی برای خود برمی‌گزینند و سعی دارند انتظارات فوق‌العاده بزرگی را با وجود توانایی‌های خود برآورده نمایند (۲۳).

در تبیین نتایج به‌دست‌آمده می‌توان گفت فردی که از معنویت دینی برخوردار است، هوش معنوی بالاتری را تجربه می‌کند؛ هوش معنوی در معلم احساسی پدید می‌آورد که وی

[1]) Kolmogorov-Smirnov

این کار از مجوز Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0) تبعیت می‌کند.

خود را مسئول، فعال، فردی خلاق برای کنش‌های خود و دریافت آن می‌بینند؛ که این ویژگی‌ها نقش اساسی در خودکارآمدی معلمان دارد. این دسته از معلمان با توانمندی خود به تربیت نسل جوان جامعه کمر همت می‌بندند. زیرا در محیط آموزشی سازنده، معلم با دانش‌آموزان همراهی و شراکت مداوم دارد و قدم به قدم با یکدیگر ارتقا می‌یابند. او با خلق حس اطمینان و پذیرش دوسویه و مبرا از تسلط و برتری‌جویی، انگیزهٔ رشد و پیشرفت تحصیلی را در دانش‌آموزان ایجاد می‌کند. در این وضعیت، شاگرد احساس می‌کند که فردی لایق و شایستهٔ تکریم است و می‌تواند خودش به کاوش، مطالعه و تحقیق بپردازد و بنابراین در مسیر پیشرفت و ترقی گام بردارد.

محدودیت‌های پژوهش

از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به این نمونه اشاره کرد که استفاده از پرسش‌نامهٔ الکترونیکی ورود اطلاعات از پرسش‌نامه را سریع و دقیق می‌کند اما دسترسی همه‌جامعه به یک میزان برای نمونه‌برداری وجود ندارد؛ زیرا برخی در فضای مجازی در دسترس نبودند و ارسال پرسش‌نامه برای آنان مقدور نبود.

پیشنهادهای پژوهش

روش این پژوهش همبستگی بود که نمی‌توان از آن نتایج علت و معلولی گرفت و بهتر است مداخلات مختلف مطالعه شود. از آنجا که معنویت دینی برگرفته از دیدگاه و نگرش افراد است، پیشنهاد می‌شود پیش از به‌کارگیری و استخدام معلمان این مؤلفه در رابطه با سازمان بررسی شود.

قدردانی

از تمامی مراجع و افرادی که در به ثمر رسیدن این پژوهش همکاری کرده‌اند، سپاسگزاری می‌شود.

حامی مالی

بنا بر اظهار مؤلفان مقاله، این پژوهش حامی مالی نداشته و با هزینهٔ شخصی مؤلفان نگاشته شده است.

تضاد منافع

مؤلفان مقاله هیچ‌گونه تضاد منافعی دربارهٔ این پژوهش گزارش نکرده‌اند.

مشارکت مؤلفان

تحلیل داده‌ها و نگارش یافته‌ها و بحث و نتیجه‌گیری: مؤلفان اول و سوم؛ و نگارش مقدمه و روش کار و بازنگری مقاله: مؤلف دوم.

References

1. Zarbakhsh B, Mirzaei Chegni K, Etesami M, Mirzaei M, Bordbar Z. Akhlagh-e Amoozesh dar Kelas-e Dars. Mahannameh Elmi Takhsosi Payashehar. 2023

2. Sanei M, Pour Akbar H. Identifying the strategies and fundmental solutions of fostering and improving spirituality in organizations. Ethics in Science and Technology. 2012;7(2):35-44. (Full Text in Persian)

3. Najafi M, Erfan A. Qualitative and quantitative study of the relationship between spirituality, happiness and professional Capability of faculty members. New Educational Approaches. 2013;7(2):1-22. (Full Text in Persian)

4. Khaledian M, KaramiBaghtifooni Z, Nemati-Sogo-Tappeh F, Harbi A. Ta'sir-e Ma'naviat-Darmani bar Amoozehay-e Din-e Mobin-e Islam bar Ertegha-e Khodkaramadi dar Daneshjooyan. Journal of social Psychology. 2016;4(39):95-106. (Full Text in Persian)

5. Asadzandi M, Seyed Kalal A. How Spirituality Affects Mental Health: From Religious to Secular Spirituality. Iranian Journal of Culture and Health Promotion. 2022;6(3):403-1. (Full Text in Persian)

6. Jafari SS, Nemati M. Comparative study of religious spirituality and intellectual spirituality; Emphasizing Mr. Malekian's theory of rationality and spirituality. Comparitive Shias kalam. 2022;3(5):203-28. (Full Text in Persian)

7. Noor-Mohammadi GR. The Role of Religious Spirituality on Physical Health. Journal of Quran and Medicine. 2022;6(4):62-71. (Full Text in Persian)

8. Hemmati Nodoust Guilani M, Hasanzadeh MS, Monzavi F. Investigating the Relationship between Workplace Spirituality and Organization-Based Self-Esteem. Organizational Behavior Studies Quarterly. 2015;4(1):51-47. (Full Text in Persian)

9. Moaf S. Barresi va Tahlil-e Akhlagh-e Herfeei va Ta'sir-e an dar Madares. The first international conference of new horizons in education in the third millennium .2023. (Full Text in Persian)

10. Shirbagi N, Rezaei K, Zandi K. Validation of Teachers' Self-Efficacy Questionnaire in Regard to the Teaching of Sciences Course as Inquiry. Bimonthly of

این کار از مجوز Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0) تبعیت می‌کند.

Education Strategies in Medical Sciences. 2015; 8(3): 171-8. (Full Text in Persian)

11. Santrak J. Educational Psychology. Translated by Hossein Daneshfar, Shahedeh Saeedi, Mahshid Araghchi. Tehran: Rasa; 2008.

12. Shariat D. Self-efficacy in learning and teaching. Tehran: Vanya Publishing; 2018. (Full Text in Persian)

13. Goodarzi A. Rabete-ye Hoosh-e Ma'navi ba Khodkaramadi-e Moaleman-e Ebtedaei. 7th International Conference on jurisprudence, Law, Psychology and Education Science in Iran and Islamic World. 2023. (Full Text in Persian)

14. Borhani S, Dehghani M, Samadi P. The Effect of Spiritual Intelligence and Teachers Self-Efficacy on Their Teaching Styles with Different Demographic haracteristics in Roodbar city. New Educational Approaches. 2017;12(1):25-45. (Full Text in Persian)

15. Ahmadi A, Amini Z, Sade E. Identify the Moral Competencies of Managers in Order to be Used in the Management Structure of The University. Ethics in Science and Technology. 2023;17(4):94-104. (Full Text in Persian)

16. Penthin M, Christ A, Kröner S, Pirner ML, Scheunpflug A. Does teachers' spirituality make a difference? The explanatory value of spirituality and religiosity for teachers' professional beliefs on teaching and learning. Religion & Education. 2023;50(2-3):159-90.

17. Barsh R. Exploring the relationship between teacher spirituality and teacher self-efficacy: Springer; 2017.

18. Heffner JM. Influence of Spirituality, Family, and Self Efficacy on Teacher Effectiveness: ERIC; 2016.

19. Hosseinchari DM, Samavi SA, Mohammadi M. A Study on the Psychometric Properties of Teacher Self-Efficacy Scale. Studies in Learning & Instruction. 2012;2(2):85.

20. Lotfi M, Azami Y, Danaei S, Amini M. The relationship between emotional inhibition and fear of social evaluation with self-efficacy in women and men. Journal of Sabzevar University of Medical Sciences. 2019;26(3):355-63. (Full Text in Persian)

21. Akbari R, Moradkhani S. Phonological Metathesis in Persian: Synchronic, Diachronic, and the Optimality Theory. Research in Contemporary World Literature. 2010;14(56). (Full Text in Persian)

22. Oveisi Moakhar G, Mohamadkhani J. Rabete-ye Bein Ma'naviat dar Kar va Khoodkaramadi-e Honaramoozan-e Madares-e Maghta-e Kardanesh-e Shahr-e Qom. The first national conference and the first international conference of psychology, educational sciences, social and cultural studies. 2002. (Full Text in Persian)

23. Tolabi Z, Samadi S, Motaharinejad F. Examining the Mediating Role of Self-Esteem and Self-Efficacy in the Relationship Between Islamic Lifestyle and Social Adaptation of Young People in Mashhad. Quarterly Journal of Sociological Studies of Youth. 2013; 9(3): 115-32. (Full Text in Persian)

این کار از مجوز Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0) تبعیت می‌کند.